

Pol ndê bapia ñamata-nga têt

Timoti

Yom whê bapia dindec sa-nga

Timoti iñ ngac gameñ Galesia-nga, nañ ndê malachu Listra. Timoti damba iñ ngac Grik-nga, ma dinda iñ awhê Israel-nga nañ kêt whiñ Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlêñ whiñ Pol ma kôm gwelêñ whiñ iñ (Rom 16:21, Apo 16-20). Tiñambu Timoti yob lau sêkêñ whiñ-nga yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindec têt iñ têt ndoc dinañ. Iñ kêkiñ bapia dau têt Timoti, magoc to yom daêsam nañ gic lau sêkêñ whiñ-nga hoñ ñawaê.

Pol kêt puc Timoti tu kêdôhônwaga tasan-nga. Iñ töt bu mboe ñac oc sêkôm lau si sêkêñ whiñ tisac. Iñ gêm la Timoti bu yob ndê lêt ti sakiñ ñapep bu lau sêkêñ whiñ-nga sêlic ma sêñkuc. Ma iñ töt lêt ñayham-ñayham nañ gic waê lau bata ti lau nañ sem akiñ ti sêyob gôlôwac dabuñ.

Pol gic hu ndê bapia têt Timoti

1 ¹Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ñapospel, gato bapia dindec. Anötö nañ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sêñyalin aô sa, dec gati aposel. Yisu dau, iñ ti gêt ñayham hoñ nañ dakêt batan, nañ ñadau. ²Aô gato yom dindec têt am Timoti, nañ aô galic am gitôm aô atungac ñandô, tu am nem kêt whiñ-nga. Mwasiñ ti tawalô ma yom malô têt am, akêt Damañ Anötö lu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kêdôhônwaga tasan

³Têt ndoc aô gatêt gameñ Masedonia-nga ga, nañ aô gateñ am bu gacgeñ mbo malac Epesas, bu kêt yao lau nañ sêndôhôn yom tasan bu sêhu siñ. ⁴Ma bu sôm têt ñac bu sêhu miñ akwa ñambwa-ñambwa siñ, ma yom daêsam nañ êlêlê sêsôm pi apai ti punçaci si ñaê, nañ sêhu siñ bocdinañ. Yom kaiñ dinañ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêt ñayham sem akiñ Anötö ti sêkêñ whiñ iñ-nga siñ. ⁵Aô gateñ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasan hoñ siñ, tu bu lau sêkêñ whiñ-nga hoñ sêsap

mêtê atac whiŋ-ŋga dôn. Mêtê dau datap sa yêc lau ti ŋalôm ŋawasi, naŋ sêmbo ti atac pa su tu ŋac si lêŋ gitêŋ-ŋga, ma sêkêŋ whiŋ ŋaŋga. ⁶Lau ŋatô sêhu lêŋ dau siŋ su ma sêsap yom ŋambwa-ŋambwa dôn. ⁷Iŋac atac whiŋ bu sêndôhôn Anötö ndê yomsu têŋ lau, ma sêkôm gêŋ dau ti licwalô eŋ sêmbo. Tigeŋ ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu ŋandô dom.

⁸Yac bu neŋ gauc sa pi Anötö ndê yomsu ŋa-gwelen ti ŋahu ŋapep, dec oc dalic bu yomsu dau iŋ gêŋ ŋayham. ⁹Ma taŋyalê bu yomsu naŋ Anötö kêŋ têŋ Moses, naŋ gic waê lau gitêŋ dom. Magoc iŋ ndê yomsu gic waê lau kaiŋ bocdec. Lau wachuc dinda naŋ sêtec bu sêsôc yomsu dau ŋapu, lau naŋ sêtec Anötö ti ndê gêŋ dabuŋ hoŋ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê ŋadômbwi dôn. Ma lau naŋ sic dindai ti dambai me lau ŋatô ndu-ŋga. ¹⁰Ma yomsu dau gic waê lau naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga ti mêtê naŋ so pwac naŋ Anötö kêmatih tu awhê lu ŋac sênem dau-ŋga, ma lau naŋ sêŋgaho lau ma sêkêŋ têŋ lau ŋatô semlhi ŋac sêti lau akiŋ ŋambwa, lau tasan, ma lau naŋ sêsôm yom tasan yêc lau sêmatôc yom-ŋga aŋgô-ŋga. Aêc! Anötö ndê yomsu gic waê lau bocke naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ so yom pi lêŋ solop naŋ yac tandôhôn. ¹¹Ma lêŋ solop dau kêkuc ŋawaê ŋayham naŋ Anötö kêŋ sip aô aman bu wandôhôn têŋ lau. Ma ŋawaê dau tôc iŋ ndê waê ti ŋaclai ma ŋawasi asê têŋ yac.

Pol gêm daŋge Pômdau tu tawalô iŋ-ŋga

¹²Aô wanem daŋge yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ kêŋ ŋaŋga têŋ aô, bu iŋ gêlic aô gitôm bu wakôm iŋ ndê gwelen ŋawaê ŋayham-ŋga, dec kêyalih aô sa bu wanem akiŋ iŋ. ¹³Aô ŋgac naŋ muŋ-ŋga gasôm yom sac sambuc pi Yisu ti ndê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma gakêŋ kisa ŋac ma gac lau ŋatô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aô neŋ gauc sa dom, ma gakêŋ whiŋ iŋ su dom, dec gakôm gêŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec iŋ tawalô aô ma gêm aneŋ ŋalôm kwi. ¹⁴Yac neŋ Pômdau kêsalê aô ahuc ŋa iŋ ndê mwasiŋ, dec mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ti mêtê atac whiŋ-ŋga naŋ gic lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi ŋawaê, naŋ iŋ kêŋ têŋ aô.

¹⁵Yom dec aô bu wasôm, iŋ yom ŋandô ma yom ŋayham bu lau hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whiŋ. Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi sip nom meŋ bu nem lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ si.” Yom dau gic waê aô dauŋ solop, bu muŋ-ŋga aô ŋgac gakôm sac-ŋga gahôc gêlêc lau hoŋ su. ¹⁶Ma bocdinaŋ dec Yisu Kilisi tawalô aô ŋgac sac dec, tu bu lau hoŋ sêlic ŋalêŋ naŋ iŋ hê yom malô sa têŋ aô, ma kêŋ ŋasawa têŋ aô bu wanem neŋ ŋalôm kwi. Ma lau naŋ bu sêkêŋ whiŋ iŋ, ma sêtap seŋ sêndôc tali ŋapan-ŋga sa, naŋ oc tôm bu sêtap iŋ ndê tawalô sa, ŋalêŋ tigeŋ tôm aô gatap sa.

¹⁷Yac neŋ Anötö iŋ Kiŋ atu naŋ mbo titêm-titêm, ma oc pacndê dom. ŋamalac daŋ sêlic iŋ aŋgô su dom, magoc iŋ tigeŋ iŋ Anötö ŋandô. Tu yom hoŋ dinaŋ-ŋga dec tamiŋ iŋ, ma dapo iŋ ndê waê sa, kwahic dec ma nditôm bêc hoŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dōn bu lhac ñaŋga

¹⁸Aneñ balê Timoti. Muñ-ñga lau sêkêñ whiñ-ñga ñatô sêlhac sêtôm propet ma sêhoc yom asê pi am. Kwahic dec aô bu wanem la am bu gauc nem lau dau si yom ñapañ, bu puc am dōn bu lhac ñaŋga, ma ndic siñ ñaŋga tu Anötö ndê yom ñandô-ñga. ¹⁹Kôc nem kêñ whiñ dōn, ma atac pa su tu am nem lêñ nañ am sa mbo Anötö aŋgô-ñga. Lau ñatô sêtec yom ñandô, ma bocdinañ dec ñac si sêkêñ whiñ giñga su, gitôm wañ nañ gwêc gic popoc pi hoc gi. ²⁰Gauc nem Himeneus lu Aleksanda, ñgac lu nañ sêtec yom ñandô dec kamasuc iñlu su sêsip Sadañ amba, tu bu sêñyalê si giso, ma sêsôm yom sac pi Anötö tiyham dom.

Ñagôliñ dateñ mbec-ñga

2 ¹Gêñ ñamata-ñga aô bu wateñ am bu êmgilí lau sêkêñ whiñ-ñga pi lêñ dateñ mbec-ñga. Sôm têtñ ñac bu sêteñ mbec tu lau hoñ-ñga, ma sênem dañge Anötö tu ñac-ñga. Gêñ bocke nañ sêpônda, nañ sêndac Anötö, ma sênem lau ñatô awha têtñ iñ. ²Aô atac whiñ bu sêteñ mbec tu kiñ ma lau hoñ nañ sem gôliñ yac-ñga, bu sênem gôliñ yac ñapep e dambo ti yom malô, ma datoc Anötö sa ti dasa neñ lêñ hoñ dabuñ eñ. ³Mbec kaiñ dinañ iñ gêñ ñayham, ma yac neñ Anötö nañ gêm yac si, nañ gêlic ñayham. ⁴Bu Anötö tac whiñ bu lau hoñ sêñyalê yom ñandô pi Yisu, e sêkêñ whiñ ma sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-ñga sa. ⁵Yac tañyalê bu Anötö tigeñ dê mbo, ma ñgac nem siliñ-ñga tigeñ mbo Anötö ma lau nom-ñga ñalhu, iñ Yisu Kilisi dau. ⁶Iñ ñgac nañ kêñ dau ma mbac ndu bu nemlhi lau hoñ si sac ñatôp, ma êñgapwêc ñac su yêc sakiñ mêtê sac-ñga. Gêñ dau meñ sa tôm ñandoc nañ Anötö kêmatiñ tidôñ muñ su, ma tôc Anötö ndê lêñ nem lau si-ñga asê. ⁷Ma iñ kêyaliñ aô sa gati iñ ndê ñgac aheñ-ñga ti iñ ndê aposel, bu wandôhôn yom ñandô nañ yac lau dakêñ whiñ-ñga hoñ dasap dōn, nañ têtñ ñlau gameñ apa-ñga. Aô gasôm yomandô, aô kasau dom.

⁸Aô tac whiñ bu lau sêhóc amba sa ma sêteñ mbec tôm gameñ sambob. Magoc ñac sêyob dau bu sêsa si lêñ dabuñ eñ. Asa nañ atac ñandê têtñ lau me sôm lau ñatô, nañ hóc amba sa ma teñ mbec dom.

Lauwhê sêkêñ whiñ-ñga si lêñ

⁹Aô tac whiñ bu lauwhê sêhêgo dau êñlêc tu ñakwê ñayham-ñayham bu sêsôc-ñga dom. Whê ñac si gauc sa pi ñakwê ñaôli atu-tu ma gôlôn ñayham gitôm gol me kôm, ma pi mêtê sênem bocbiñ kêclauiñ-ñga, bu gêñ hoñ dinañ iñ gêñ ñambwa-ñga yêc Anötö aŋgô-ñga. ¹⁰Awhê asa nañ sôm bu nem akiñ Anötö, nañ bu kôm mêtê ñayham, dec mêtê dau gitôm iñ ndê ñakwê ti gôlôn ñayham.

¹¹Têtñ ndoc lau sêkac sa tu sêlic om-ñga, nañ aô tac whiñ bu lauwhê sênem dau dōn ma sêkêñ dañga Anötö ndê yom ñapep, ma sêsôc lauiñgac

ɲapu. ¹²Aö atac whiɲ bu lauwhê sênem dau dôn, ma gakêɲ yao bu ɲac sêndôhôn me sênem gôliɲ lauɲgac dom. ¹³Bu Anötö kêmasaɲ Adam muɲ, goc kêmasaɲ Ewa kêkuc iɲ. ¹⁴Ma Sadaɲ kêsau Adam muɲ dom, iɲ kêsau Ewa e iɲ kêgili Anötö ndê yom ma kôm sac. ¹⁵Magoc tiɲambu awhê daɲ kôc Anötö ndê †Iɲgac Nem Lau Si-ɲga, ma oc tôm bu lauwhê sêtap Anötö ndê mwasiɲ nem ɲac si-ɲga sa tu ɲgac dinaɲ-ɲga, ma tu ɲac sêsap mêtê dakêɲ whiɲ-ɲga ti atac whiɲ-ɲga dôn, ma sem dabuɲ dau ma sêsa si lêɲ ti gauc ɲayham eɲ.

Yom pi gôlôwac dabuɲ si ɲagôlôn

3 ¹Yom dindec iɲ yom ɲandô. Asa naɲ tac whiɲ bu ti gôlôwac dabuɲ si ɲagôlôn,^a naɲ atac whiɲ gwelen ɲayham daɲ. ²Bocdinaɲ ɲgac naɲ bu yob gôlôwac dabuɲ, naɲ yob dau ɲapep, ma sa ndê lêɲ gitêɲ e lau daɲ gitôm dom bu sêpu iɲ. Iɲ nem awhê tigeɲ, ma kôm gêɲ hoɲ ti gauc ɲawa. Alic bu iɲ ɲgac kaiɲ bocdec. Iɲ ɲgac kôc lau sa ti êmwasiɲ ɲac-ɲga, ma ɲgac ti gauc gitôm bu êndôhôn lau. ³I ɲ ɲgac nôm gêɲ êɲiɲ iɲ-ɲga dom, ma ɲgac tac ɲandê-ɲga me ɲgac sôm lau-ɲga dom. Iɲ ɲgac malô ma iɲ atac whiɲ mone kêlêc dom. ⁴Iɲgac naɲ bu yob gôlôwac dabuɲ, naɲ yob dau ndê balêkoc ɲapep e sêsôc iɲ ɲapu ma sêtoc iɲ sa. ⁵Iamalac daɲ naɲ tôm dom bu nem gôliɲ iɲ dau ndê gôlôwac, naɲ oc tôm dom bu nem gôliɲ Anötö ndê gôlôwac bocdinaɲ. ⁶Ma ɲgac naɲ gêm dau kwi ma kêɲ whiɲ ɲasawa apê eɲ, naɲ akêɲ iɲ yob gôlôwac dabuɲ dom. Bu mboe iɲ oc toc dau sa e Anötö kêɲ ɲagêyô têɲ iɲ, gitôm iɲ kêɲ têɲ Sadaɲ. ⁷Alic bu iɲ ɲgac naɲ gôlôwac dabuɲ ti lau naɲ sêmbo gôlôwac ɲalôm dom, naɲ hoɲ sêlic iɲ ɲayham. Ma bocdinaɲ gitôm dom bu lau daɲ sêpu iɲ, ma Sadaɲ oc tôm dom bu ku iɲ dulu.

⁸Ma lau naɲ bu sênem akiɲ gôlôwac dabuɲ,^b naɲ bocdinaɲ. Iɲac lau naɲ sêsa lêɲ gitêɲ eɲ ma tu dinaɲ-ɲga lau hoɲ sêtoc ɲac sa. Iɲac lau tasan dom, magoc sêsôm yom ɲandô eɲ. Iɲac lau sênôm gêɲ êɲiɲ ɲac-ɲga dom, ma lau naɲ sêɲsalê lêɲ daêsam tu sêtap awa sa-ɲga dom. ⁹Yom ɲandô dakêɲ whiɲ-ɲga naɲ ɲahu sip ɲalôm gi, naɲ sêsap dôn ɲaɲga, ma sêsa lêɲ gitêɲ eɲ tu bu sêmbo Anötö aɲgô-ɲga ti atac pa su eɲ. ¹⁰Bocdinaɲ lau naɲ mac bu akêɲ ɲac tu sênem akiɲ gôlôwac dabuɲ-ɲga, naɲ aɲsahê ɲac si lêɲ ti sakiɲ muɲ, ma lau naɲ si giso mbasi, naɲ goc sêkôc gwelen dau. ¹¹Yom kaiɲ tigeɲ hêganôn lau dau si lauwhê. Iɲac lauwhê ti lêɲ solop naɲ

^a **3:1** Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gôlôwac dabuɲ si ɲagôlôn. Yêc Yom Grik iɲ to *episkopos*, naɲ danem kwi bu 'ɲgac ɲamata-ɲga' me 'hetman.' Lau ɲatô sem kwi bu 'Bisop.' Bocdinaɲ Pol ndê yom hêganôn gôlôwac dabuɲ si ɲagôlôn hoɲ gitôm Bisop me Siots Presiden me gêyobwaga. ^b **3:8** Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke naɲ bu sênem akiɲ gôlôwac dabuɲ. Yêc Yom Grik iɲ to *diakonoi*, naɲ danem kwi bu 'lau akiɲ.' Bocdinaɲ yom dau gic waê lau naɲ bu sênem akiɲ gôlôwac dabuɲ, gitôm pasto (ɲgacsakiɲ), ma lau bata (ol elda), ma dabuɲwaga.

lau hoŋ sêtoç ƚac sa. ƚac sêyob si whasuŋ bu sêsôm yom bambaliŋ pi lau ƚatô dom, lauwhê gauc ƚawa, m a lauwhê naŋ lau hoŋ sêkêŋ whiŋ bu gêŋ bocke naŋ sêkêŋ sip ƚac amba, naŋ ƚac oc sêyob ƚapep eŋ. ¹²ƚgac bocke naŋ bu nem akiŋ gôlôwac dabuŋ, naŋ nem awhê tigeŋ ma nem gôliŋ iŋ ndê awhê ti balêkoc ƚapep. ¹³Lau naŋ sem akiŋ ƚapep, naŋ oc sêtap waê ƚayham sa, ma ƚac oc sêlhac ƚaŋga ma atac l u-lu dom tu ƚac si sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ƚga.

Pol whê ndê bapia ƚahu sa

¹⁴⁻¹⁵Aô gakêŋ bataŋ bu ƚasawa sauŋ aô oc watêŋ am waloc. Magoc aô gakôc gauc gi lu gi lu, bu mboe gwelen ɗaŋ oc hê aô dôŋ, ma bocdinaŋ dec gato bapia dindec têŋ am. Ma gato yom hoŋ dindec bu wawhê am nem gauc sa pi lêŋ solop tu yac gôlôwac dabuŋ taŋkuc-ƚga. Bu yac dati Anötö Tali ƚadau ndê gôlôwac dabuŋ ma yac datôm alhō ƚaŋga bu tambalaŋ iŋ ndê yom ƚandô.

Yom tampiŋ Kilisi-ƚga

¹⁶Ma yac lau naŋ tam akiŋ Anötö, naŋ dakêŋ whiŋ yom pi Kilisi, naŋ ƚahu atu ma sip ƚalôm gi. Yomandô! Bu yac dakêŋ whiŋ yom bocdec bu:
 Iŋ sip nom meŋ ti ƚamalac.
 ƚalau Dabuŋ whê iŋ sa ma tôc asê bu iŋ ƚgac gitêŋ.
 Ma aŋela sêlic iŋ.
 Lau sêhoc ƚawaê ƚayham asê pi iŋ yêc nom ƚagameŋ hoŋ.
 Ma lau sêkêŋ whiŋ iŋ yêc gameŋ sambob.
 Ma Anötö kôc iŋ sa, mbu têŋ iŋ ndê gameŋ ƚawasi-ƚga gi.

Lau oc sêhu yom ƚandô siŋ

4 ¹ƚalau Dabuŋ tôc asê yêc awê bu têŋ têm ƚambu-ƚga, lau ƚatô oc sêhu yom ƚandô dakêŋ whiŋ-ƚga siŋ. Ma ƚac oc sêŋkuc Sadaŋ ndê ƚalau sac ti ƚac si yom tasaŋ. ²Lau tasaŋ oc sêmeŋ ma sêndôhôn yom tasaŋ dau e sêtim lau ƚatô ma sêhu yom ƚandô siŋ. Lau tasaŋ dinaŋ sêkôm gêŋ dau ti atac pa su, ƚahu bu Sadaŋ pôc ƚac si gauc ahuc e sêŋyalê si giso dom. ³ƚac sêkêŋ yao bu lauwhê ma ƚgac sênem dau dom, ma sic yao ƚac bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ƚga ƚatô dom. Magoc yac lau naŋ dakêŋ whiŋ ma taŋkuc yom ƚandô, naŋ taŋyalê bu Anötö kêŋ gêŋ daneŋ-ƚga dau bu yac daneŋ ti danem ɗaŋge iŋ. ⁴Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ gêŋ ƚayham ma bocdinaŋ datec dom. Dakôc sa ma danem ɗaŋge iŋ. ⁵Anötö ndê yom ma mbec naŋ dateŋ, naŋ gitôm bu kôm gêŋ hoŋ ti dabuŋ.

Pol gêm la Timoti

⁶Am bu whê yom hoŋ dindec sa têŋ am nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-ƚga, dec am oc ti Yisu Kilisi ndê ƚgac akiŋ-ƚga ƚayham. Tôm am kôm e meŋ

têḅ kwahic dec, sap yom ḅandô dakêḅ whiḅ-ḅga dôn, ma daḅam wambu yom ḅayham naḅ yac ac dulu têtḅ am, bu gêtḅ dau oc puc am dôn bu lhac ḅaḅga tôm bêc hoḅ. ⁷Ma miḅ ḅambwa naḅ lau andô naḅ sem gauc Anötö, naḅ sic dulu têtḅ lau wakuc, ma yom ḅasawa-ḅga hoḅ, naḅ am tec yêc-ḅga. Yob daôm nem lêtḅ ḅapep, ma timêtê daôm tu bu ti Anötö ndê ḅgac gitêtḅ-ḅga. ⁸Lau naḅ sêtimêtê dau ḅamlic tu sêtap licwalô sa tu gêtḅ nom-ḅga-ḅga, naḅ oc nem ḅac sa ḅandô dom. Magoc yac bu datimêtê dauḅ tu dasa Anötö ndê lêtḅ gitêtḅ-ḅga, oc nem yac sa ḅandô. Oc nem yac sa têtḅ kwahic dec, ma têtḅ têtḅ ḅambu-ḅga bocdinaḅ.

⁹Yom dec aö bu wasôm, iḅ yom ḅandô ma yom ḅayham tu lau hoḅ sêkôc sa ma sêkêtḅ whiḅ-ḅga. ¹⁰Anötö Tali ḅadau kêmasaḅ lêtḅ bu nem lau hoḅ si, ma lau naḅ sêkêtḅ whiḅ iḅ, naḅ sêtap lêtḅ dau sa su. Bocdinaḅ yac dakêḅ batanaḅ bu oc datap yom dau ḅa-ḅandô sa, dec dalhac ḅaḅga ti dakôm gwelêḅ bu dapuc yom dau dôn.

¹¹Êmdôhôn yom hoḅ dindec ma ndic atu lau bu sêsôc ḅapu. ¹²Yob daôm bu kôm nem gêtḅ hoḅ ḅapep, ma lau daḅ oc sêpu am bu am balê wakuc dom. Yob nem lêtḅ mbo-ḅga, sôm yom ḅayham eḅ, sap mêtê atac whiḅ lau ti kêtḅ whiḅ-ḅga dôn ḅaḅga, ma sa nem lêtḅ gitêtḅ bu tôc dôhôn ḅayham têtḅ lau sêkêtḅ whiḅ-ḅga bu sêlic ma sêḅkuc. ¹³Kêtḅ daôm sambuc bu nem akiḅ Anötö e tôm aö wahôc asê am. Sam iḅ ndê yom naḅ sêto yêc, naḅ asê têtḅ lau, nem mêtê ḅac, ma êmdôhôn ḅac.

¹⁴Muḅ-ḅga, têtḅ ndoc lau bata sêkêtḅ amba sac am, naḅ ḅac si daḅ tisa gitôm propet, ma hoc yom asê pi mwasiaḅ naḅ ḅalau Dabuḅ oc kêtḅ têtḅ am, tu kôm Anötö ndê gwelêḅ-ḅga. Kwahic dec aö bu wapuc am dôn bu kôm nem gwelêḅ ḅapaḅ ḅa mwasiaḅ dinaḅ ḅa-ḅaclai. ¹⁵Kôc aneḅ yom dindec sa ma kôm ḅandô sa. Kêtḅ nem ḅalôm sambuc tu kôm Anötö ndê gwelêḅ-ḅga, ma lau hoḅ oc sêlic am nem gwelêḅ ḅa-ḅandô yêc awê. ¹⁶Yob daôm nem lêtḅ ti yom naḅ am kêdôhôn têtḅ lau, naḅ ḅapep. Sap lêtḅ ḅayham ti yom ḅandô dôn ma lhac ḅaḅga, ma am bu kôm bocdinaḅ, dec am oc tap Anötö ndê mwasiaḅ nem am si-ḅga ḅa-ḅandô sa, ma lau naḅ sêkôc am nem yom sa, naḅ bocdinaḅ.

5 ¹Am bu nem la ḅamalac andô daḅ, naḅ goc sôm yom ḅaḅga têtḅ iḅ dom. Sôm yom tôm am bu sôm têtḅ am daôm damam. Ma nem la balêi wakuc tôm am bu kôm têtḅ am daôm nem asimi. ²Lic lauwhê atu-tu tôm am daôm dinam, ma bawhêi nditôm am lhômwêi, ma kôm mêtê ḅawasi eḅ têtḅ ḅac.

Yom pi lauwhê sawa

³Lauwhê sawa naḅ si lau mba tu sênem ḅac sa-ḅga, naḅ toc ḅac sa ḅapep ma nem ḅac sa. ⁴Magoc awhê sawa daḅ bu ndê balêkoc me puḅgaci ti puwêi sêmbo, goc gwelêḅ sênem iḅ sa-ḅga yêc ḅac amba. ḅalêḅ dinaḅ ḅac si lêtḅ sênem akiḅ Anötö-ḅga oc nem ḅandô, ma sêô

sakiŋ naŋ dinda ti dambai ma pui sêkôm têtŋ ɲac muŋ su. Ma lêtŋ dinaŋ gic Anötö tandô ɲayham. ⁵Magoc awhê sawa daŋ naŋ mbo tawasê ma pônɗa lau tu sênem iŋ sa-ɲga, naŋ oc teŋ mbec ôbwêc ma ac, ma takwê Anötö bu nem iŋ sa. ⁶Awhê sawa naŋ êlêmê po dau sa ɲa gêtŋ ɲayham-ɲayham nom-ɲga, naŋ gitôm awhê batê daŋ yêc Anötö aŋgô-ɲga.

⁷Am whê yom dindec sa têtŋ lau sêkêtŋ whiŋ-ɲga hoŋ, bu sêsa si lêtŋ ɲapap e lau daŋ sêtôm dom bu sêtŋgôliŋ yom pi ɲac. ⁸Asa naŋ sôm bu iŋ kêtŋ whiŋ Yisu, magoc gêm dinda lu damba me iŋ dau ndê lau sa dom, naŋ tôc asê bu iŋ ndê kêtŋ whiŋ iŋ gêtŋ tasan, ma kôm mêtê sac sambuc hôc gêlêc lau naŋ sêkêtŋ whiŋ dom, naŋ si mêtê sac su.

⁹Mac bu akêtŋ awhê sawa daŋ ndê ɲaê sip lauwê sawa si ɲadênaŋ,^c goc gauc nem gêtŋ bocdec. Iŋ bu ndê yala hôc gêlêc 60 su, naŋ goc gitôm bu mac akêtŋ iŋ ndê ɲaê sip lauwê sawa si ɲadênaŋ. Ma alic bu iŋ awhê naŋ sap iŋ nakweŋ dôtŋ ɲapap têtŋ ndoc iŋ mbo tali. ¹⁰Ma iŋ awhê naŋ lau hoŋ sêtoc iŋ sa bu iŋ awhê kôm mêtê ɲayham-ɲga. Iŋ yob ndê balêkoc ɲapap, iŋ awhê kôc lau sa ti êmwasiŋ ɲac-ɲga, ma iŋ gêm akiŋ lau sêkêtŋ whiŋ-ɲga, gitôm iŋ kêtŋwiniŋ dau ma kêtŋwasiŋ ɲac gahi. Ma iŋ awhê naŋ êlêmê gêm lau ti ɲawapac sa, ma kôm gweleŋ ɲayham daêsam whiŋ bocdinaŋ. Awhê sawa naŋ ndê lêtŋ ɲayham gitôm dinaŋ, naŋ akêtŋ iŋ ndê ɲaê sip lauwê sawa si ɲadênaŋ.

¹¹Magoc lauwê wakuc naŋ sêti lauwê sawa, naŋ akêtŋ ɲac si ɲaê sip ɲadênaŋ dom. Têtŋ ɲamata-ɲga ɲac oc sêkêtŋ si atac whiŋ ma sêmatiŋ pwac bu sênem akiŋ Kilisi, magoc mboe ɲasawa sauŋ ɲac oc ɲalôm pwê bu sênem ɲgac tiyham. ¹²ɲac bu sêkôm bocdinaŋ, dec tôm ɲac sic si pwac dinaŋ popoc ma sêkôm giso atu. ¹³Ma gêtŋ ɲatô whiŋ. Lauwê sawa wakuc ɲatô sêsa lêtŋ oyom-ɲga e tidôtŋ ɲac. ɲac atac whiŋ bu sêtŋsêlêtŋ sêlom-sêlom andu, ma sêsec gameŋ ti sêuŋ lau ɲatô si yom sa. ɲac sêsôm yom daêsam so yom ɲayham dasôm-ɲga. ¹⁴Tu dinaŋ-ɲga dec aô êlêmê gakêtŋ ɲagôliŋ têtŋ lauwê sawa wakuc bu sênem ɲgac tiyham, sêkôc balêkoc, ma sêyob si andu ti si lau. Ma bocdinaŋ oc nditôm dom bu yac neŋ ɲacyo daŋ sôm yom bu pu yac lau dakêtŋ whiŋ-ɲga neŋ lêtŋ. ¹⁵Aô gasôm yom dinaŋ, ɲahu bu lauwê sawa ɲatô sêhu Anötö siŋ su, ma sêsa Sadaŋ ndê lêtŋ.

¹⁶Mac lauwê naŋ akêtŋ whiŋ Yisu, naŋ aŋgô. Awhê sawa daŋ bu mbo mac nem toŋ, dec mac anem iŋ sa andic ɲawaê. Ma bocdinaŋ oc kêtŋ ɲawapac têtŋ gôlôwac dabuŋ dom, ma lauwê sawa naŋ sêpônɗa dau ɲandô, naŋ gôlôwac dau oc tôm bu sênem ɲac sa.

---

^c 5:9-16 Pol to yom pi lauwê sawa si ɲadênaŋ, magoc iŋ tôc ɲadênaŋ dau ɲahu tiawê dom. Lau ɲatô gauc gêm bu ɲadênaŋ dau gic waê lauwê sawa hoŋ naŋ gôlôwac dabuŋ Epesas-ɲga sêyob ti sem sa - alic ɲabatij 16. Ma lau ɲatô gauc gêm bu lauwê naŋ si ɲaê yêc ɲadênaŋ, naŋ sêkêtŋ dau sambuc tu sênem akiŋ Yisu ma gôlôwac dabuŋ-ɲga (ɲabatij 5, 10 ma 11).

Yom pi lau bata

¹⁷Lau bata naŋ sêkêŋ dau sambuc ma sem gôliŋ gôlôwac dabuŋ ŋapep, naŋ datoc ŋac sa êŋlêc. Ma ŋac naŋ sem mêtê ti sêndôhôn lau, naŋ yom dindec hêganônŋ ŋac solop. ¹⁸Gauc nem Anötö ndê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Têŋ ndoc mac akêŋ makao sêkôm gwelenŋ bolom-ŋga, naŋ asô ŋac tókwa ahuc dom. Sênerŋ bolom ŋatô ô ŋac si gwelenŋ. *[Diat 25:4]*

Ma yac neŋ yom daŋ tiyham yêc bocdec, “Asa naŋ bu kôm gwelenŋ, naŋ akêŋ iŋ ndê ŋaôli têŋ iŋ ŋapep.” ¹⁹Ŋamalac tigeŋ bu êŋgôliŋ yom pi ŋgac bata daŋ, naŋ am ŋgô iŋ ndê yom dau dom. Magoc lu me tö bu sêpuc iŋ ndê yom dau dôŋ, naŋ goc êmatôc yom dau. ²⁰Am bu tap sa bu yom ŋandô, dec sôm ŋgac bata dau yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, bu lau sêlic ma sêtôc dau.

Pol gêm la Timoti

²¹Yêc Anötö lu Yisu Kilisi ma aŋela naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ si aŋgô-ŋga, naŋ wasôm têŋ am bu êmkuc aneŋ yom hoŋ dindec, ma kôm mêtê ŋayham eŋ têŋ lau hoŋ. Lhac whiŋ lau toŋ daŋ, ma lic toŋ daŋ sac dom. ²²Am bu êmyaliŋ lau ŋatô sa tu sêkôm gwelenŋ-ŋga, dec êmsahê ŋac si lêŋ muŋ, ma kêŋ amam sac ŋac sep dom. Ma yob daôm bu sa nem lêŋ ŋawasi eŋ. Ndic ahê lau naŋ sêkôm mêtê sac, bu wêkaiŋ ŋac si sac ŋagêyô dom.

²³Nôm bu ŋambwa dom. Nôm wain ŋagec tu am ŋatac-ŋga. Ma oc nem am sa tu am nem gêmbac naŋ kôm am ŋapaŋ-ŋga.

Mêtê hoŋ naŋ lau sêkôm oc meŋ tiawê

²⁴Lau ŋatô si mêtê sac yêc awê, ma bocdinaŋ ŋac si yom pi undambê gi su, ma Anötö kêmasaŋ ŋagêyô su bu kêŋ têŋ ŋac têŋ têm ŋambu-ŋga. Ma lau ŋatô si sac yêc siŋ dau têŋ kwahic dec, magoc oc meŋ sa tiawê têŋ têm ŋambu-ŋga, ma sêtap si ŋagêyô sa. ²⁵Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau gitêŋ ŋatô si mêtê ŋayham yêc awê. Ma mêtê ŋayham naŋ kwahic dec yêc awê dom, naŋ oc tôm dom bu yêc siŋ dau ŋapaŋ. Oc sa meŋ tiawê.

Yom pi lau akiŋ ŋambwa

6 ¹Sôm têŋ lau akiŋ ŋambwa naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, bu sêsôc si ŋadaui ŋapu, ma sêtoc ŋac sa ŋapep. Ŋac bu sêkôm dom, goc lau naŋ sêlic, naŋ oc sêpu Anötö ndê ŋaê ti yom naŋ yac tandôhôn pi iŋ. ²Ma ŋgac akiŋ daŋ bu ndê ŋadau kêŋ whiŋ Yisu whiŋ, goc sôm têŋ ŋgac akiŋ dau bu toc dau sa têŋ iŋ ndê ŋadau bu iŋlu sêti asidôwa tu iŋlu si sêkêŋ whiŋ-ŋga lec dom. Magoc iŋ nem akiŋ iŋ ndê ŋadau ŋapep eŋ, ŋahu bu iŋ ndê gwelenŋ oc nem ndê asidôwa kêŋ whiŋ-ŋga naŋ Anötö tac whiŋ, naŋ sa.

Puc pi lau naŋ sêndôhôn yom tasan

Êmdôhôn yom hoŋ dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma êmgilí ŋac bu sêŋkuc ŋapep. ³Ŋamalac daŋ bu êndôhôn yom naŋ so aneŋ yom naŋ gato sip bapia dindec, me so yom ŋandô naŋ Pômdau Yisu Kilisi dau kêdôhôn, me so yom naŋ tandôhôn pi Anötö ndê lêŋ, naŋ tôc asê bocdec bu. ⁴Iŋ ŋgac toc dau sa-ŋga, ma kêyalê gêŋ daŋ ŋapep dom. Iŋ tac whiŋ yom agwa-agwa ŋambwa, ma yom naŋ kôm lau sêseŋ dau. Tu yom kaiŋ dinaŋ-ŋga dec lau sem lêmuŋ dau, sic dau, sêsôm yom sac-sac pi dau, ma sêkôc gauc sac pi si asidôwai. ⁵Lau kaiŋ dinaŋ si gauc kêŋsôn, ma sêseŋ dau ŋapaŋ. Yom ŋandô daŋ yêc ŋac si ŋalôm dom. Ŋac gauc gêm bu lêŋ danem akiŋ Anötö-ŋga ti lêŋ sêtap awa sa-ŋga ŋambwa.

Yom pi lêŋ atac whiŋ mone-ŋga

⁶Magoc yac bu danem akiŋ Anötö ma atac ŋayham pi gêŋ bocke naŋ iŋ bu kêŋ têŋ yac, naŋ gitôm datap awa ŋandô sa su. ⁷Bu têŋ têm dinaŋi sêkôc yac, naŋ dahôc asê amaŋ sawa, ma dambac ndu ti amaŋ sawa bocdinaŋ. ⁸Magoc gêŋ daneŋ-ŋga ti ŋakwê bu yêc yac-ŋga, dec yac atac ŋayham pi gêŋ dau. ⁹Lau naŋ atac whiŋ bu sêti lau ti lêlôm, naŋ si atac whiŋ dinaŋ oc ti lêŋ Sadaŋ êntôm ŋac-ŋga, ma ŋac oc sêpeŋ ma sêsip iŋ ndê akô sêndi. Ŋac oc tagatu gêŋ daêsam, ma sêsa lêŋ gauc mbasi-ŋga tu sêtap gêŋ dau sa-ŋga, e kôm ŋac sêtisac ma sêniŋga. ¹⁰Sac daêsam ŋahu yêc lêŋ atac whiŋ mone-ŋga. Lau ŋatô sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ su, ŋahu bu mêtê atac whiŋ mone-ŋga gêm ŋac ahuc sambuc. Ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋawapac daêsam tap ŋac sa.

Pol gic yomsu Timoti

¹¹O Anötö ndê ŋgac, am ŋgô su naŋ. Ndic ahê mêtê sac hoŋ dinaŋ. Êmsahê ŋaŋga bu kôm mêtê gitêŋ ma sa Anötö ndê lêŋ eŋ. Sap nem kêŋ whiŋ ti mêtê atac whiŋ lau-ŋga dôŋ, puc daôm dôŋ bu kôm Anötö ndê gwelen ma lic ŋakam sa dom, ma mbo ti nem lêŋ malô eŋ. ¹²Lhac ŋaŋga ma ndic siŋ têŋ lêtôm hoŋ naŋ bu ku am nem kêŋ whiŋ dulu. Muŋ-ŋga lê am hoc yom asê yêc lau daêsam aŋgô-ŋga bu am kêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Gêŋ dau tôc asê bu am tap Anötö ndê galem ndôc tamli ŋapaŋ-ŋga sa su. Bocdinaŋ sap galem dau ŋa-ŋandô dôŋ ŋaŋga eŋ. ¹³Yêc Yisu Kilisi, naŋ sôm ndê yom asê solop têŋ Pontias Pailot, ma yêc Anötö naŋ kêŋ gêŋ hoŋ sêmbo tali, naŋ aŋgô-ŋga, aô wandic atu am bocdec bu. ¹⁴Yom hoŋ naŋ aô gac atu am, naŋ êmkuc ŋapep, ma sa nem lêŋ solop ti dabuŋ eŋ, e yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ hôc asê, ¹⁵têŋ ndoc naŋ Anötö kêyalij sa su.

Tampiŋ Anötö dandic ŋawaê. Iŋ tigeriŋ iŋ gêŋ hoŋ ŋadau. Iŋ kiŋ hoŋ si Kiŋ, ma pômdau hoŋ si Pômdau. ¹⁶Iŋ mbo titêm-titêm ma oc pacndê

dom. Inj ndöc ndê ñawê atu ñalôm, tôm dom bu ñamalac danj tigasuc ñawê dau me lic inj. Inj ndê waê ñayham ti inj ndê ñaclai atu oc yêc ñapanj. Yomandô!

¹⁷Sôm têtj lau ti lêlôm bu sêtoc dau sa dom ma takwê ñac si awa nom-ñga bu nem ñac sa lec dom. Bu awa inj gêtj yêc ñapanj-ñga dom, oc niñga. Ndic atu ñac bu takwê Anötö nanj kêmwasinj yac ña gêtj daêsam tu kôm yac atac ñayham-ñga. ¹⁸Ma ndic atu ñac bu sêkôm mêtê ñayham eñ têtj lau hoñ, ma bu sêkêtj si awa ti wapa tu bu sênem lau ñatô sa, ma sêmwasinj ñac-ñga. ¹⁹Sêkôm bocdinañ dec ñac oc sêpo si awa ñandô sa yêc undambê tu têtj ñambu-ñga-ñga, nanj ñac oc sêtap lêtj ñandô dandöc tanjli-ñga sa.

²⁰O Timoti. Gwelej ti yom ñandô hoñ nanj Anötö kêtj sip am amam, nanj yob ñapep eñ. Ndic ahê lau nanj sêsap yom ñambwa-ñambwa dôñ, ma sêndôhôn yom nanj so yom ñandô. Lau dau gauc gêm bu ñac sêtap gauc ñandô sa, magoc mba. ²¹Lau nanj sêkêtj whinj yom tasanj dinañ, nanj sêhu si sêkêtj whinj Yisu sinj su.

Anötö ndê mwasinj têtj mac.